

BETAGRO
LET'S MAKE LIFE BETTER

คู่มือการเลี้ยงสุกร

**การจัดการสุกรพันธุ์
การจัดการสุกรอนุบาล
การจัดการสุกรระยะรุ่น-ชน**

โรคที่สำคัญในสุกรแต่ละระยะ

บริษัท เบทาโกร จำกัด (มหาชน)

การจัดการสุกรระยะแรกคลอด

เมื่อลูกสุกรคลอดออกมาต้องรีบเอาเมื่อกออกจากปากและจุมูก เช็ดตัวให้แห้ง ใช้ด้ายมัดสายสะดือและตัดห่างจากท้องประมาณ 1 1/2 นิ้ว ตัดหางออก 1/3 ของความยาวหาง ทาด้วยทิงเจอร์ ให้ลูกสุกรได้รับนมแม่เหลืองทันที หลังจากคลอดโดยไม่ต้องรอให้ลูกคลอดออกมาหมด เพราะนมแม่เหลืองจะมีภูมิคุ้มกันโรคจากแม่สุกร นมแม่เหลืองยังสามารถกระตุ้นการทำงานของตับอ่อนซึ่งมีผลต่อน้ำย่อย หากได้รับนมเหลืองไม่เพียงพอ ลูกสุกรจะแคระแกรน และท้องเสียได้ง่าย ควรจัดให้ลูกสุกรพอดีกับจำนวนเต้านมที่ใช้ได้ของแม่สุกร หากมีการย้ายฝากควรให้ลูกสุกรได้กินนมแม่เหลืองจากแม่ตัวเดิมก่อน ในกรณีที่ขี้ไหลอย่านำไปฝากเลี้ยงหรือนำลูกสุกรคอกอื่นมาฝากไว้จะทำให้เกิดการติดเชื้อลูกกลม หากพบปัญหาขาถ่างต้องผูกขาหลังติดกันให้สามารถยืนได้จึงค่อยตัดเชือกออก เมื่อลูกสุกรคลอดออกมาหมดแล้วควรชั่งน้ำหนักแรกคลอดรวมทุกครั้ง

การย้ายฝากลูกสุกร ควรทำในวันแรกให้เสร็จหลังจากกินนมแม่เหลือง เพราะลูกสุกรจะมีพฤติกรรมมารองเต้านมใน 2 วันแรก ตัวที่ใหญ่กว่าจะรองเต้านมดีและมีผลต่อการกินนมของตัวอื่น

ควรมีกลองกกและไฟกก เปิดไฟกกตลอด 24 ชั่วโมงช่วง 3 วันแรกเกิด หลังจาก 1 สัปดาห์เปิดช่วงเย็น ถ้าลูกสุกรได้รับความเย็นมีผลทำให้การเคลื่อนตัวของลำไส้ลดลงเกิดการสะสมของเชื้อโรคในทางเดินอาหารทำให้ท้องเสียตามมา

ตัดเชี้ยวและฉีดธาตุเหล็ก ในวันที่ 2 หลังคลอด รมัตระวังการตัดเชี้ยวอย่าให้เชี้ยวแตกหรือเห็งือกบาดเจ็บ ฉีดธาตุเหล็กตัวละ 2 ซีซี โดยฉีดเข้ากล้ามเนื้อบริเวณคอหรือสะโพกขาหลัง หลังจากฉีดไปแล้วหากพบลูกสุกรตัวซีดให้ซ้ำได้อีกเพื่อป้องกันปัญหาโลหิตจาง

ให้ยากันบิด ในวันที่ 3 หลังคลอดเพื่อป้องกันปัญหาโรคบิดซึ่งพบอาการท้องเสียในลูกสุกรอายุ 1 สัปดาห์

เริ่มให้อาหารเสี้ยว โดยให้เบแลคเมื่ออายุ 3-7 วัน ให้น้อยๆแต่บ่อยครั้ง เพิ่มอาหารขึ้นเรื่อยๆเมื่อพบว่าลูกสุกรเริ่มกินอาหารเป็นแล้ว ต้องฝึกให้ลูกสุกรกินอาหารให้เป็นก่อนการหย่านม

หย่านมที่อายุ 24-28 วัน โดยแยกแม่สุกรออกไปแล้วย้ายลูกสุกรไปเล้าอนุบาลในวันเดียวกัน ต้องทำการจดบันทึกน้ำหนักหย่านมทุกครั้ง

ลูกสุกรชอบคอกที่แห้งสะอาดและอบอุ่น

การจัดการสุกรอนุบาล

ในกระบวนการผลิตสุกร หลังผ่านการจัดการผสม-อุ้มท้อง การคลอดเลี้ยงลูกการหย่านมลูกสุกร วงจรต่อไปของลูกสุกรหย่านมก็คือ การย้ายเข้าสู่การจัดการเลี้ยงดูในช่วงอนุบาลเป็นลำดับถัดไปการจัดการมีขั้นตอน และรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. สถานที่

ควรมีคอกหรือโรงเรือนสำหรับไว้เลี้ยงดูสุกรอนุบาลแยกเป็นสัดส่วน โดยเฉพาะทั้งนี้ก็เพื่อความสะดวกในการจัดการ อีกทั้งยังให้ผลดีในแง่การจัดการสุขภาพ และการป้องกันโรคได้ดีเนื่องจากฝูงสุกรที่เลี้ยงมีภูมิคุ้มกันและสุขภาพใกล้เคียงกัน สุกรในระยะนี้จัดเป็นช่วงวิกฤติของชีวิตทั้งนี้ก็เพราะว่าต้องพบกับเหตุการณ์ความเครียดหลายอย่าง เช่น การเปลี่ยนแปลงอาหาร สถานที่ และพฤติกรรมรวมถึงมีการรวมคอก เป็นต้น ประกอบกับเป็นระยะที่ภูมิคุ้มกันในร่างกายที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากแม่ ผ่านทางน้ำนมเหลืองเริ่มหมดไป รวมทั้งการสร้างภูมิคุ้มกันของตัวเองก็ยังไม่พัฒนาสมบูรณ์เต็มที่ดังนั้นสุกรในระยะนี้จึงเสี่ยงต่อการสูญเสียได้ง่ายมาก ทั้งจากการจัดการที่ก่อให้เกิดความเครียดและเชื้อโรคที่เข้าไปมีผลทำอันตรายต่อร่างกาย ดังกล่าว เรื่องหนึ่งที่สามารถช่วยได้ คือ การจัดการเรื่องสถานที่ ดังขั้นตอนรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 การเตรียมคอกหรือโรงเรือนก่อนการรับเลี้ยง

- ย้ายสุกรอนุบาลรุ่นเก่าที่ครบกำหนดการย้าย ย้ายออกจากโรงเรือนให้หมด
- ฟันล้างทำความสะอาดทุกซอกทุกมุม รวมทั้งอุปกรณ์ให้น้ำ และอาหารทิ้งให้แห้ง 1 วัน แล้วตรวจเช็ค ซ่อมแซมคอกและอุปกรณ์ใช้งานให้อยู่ในสภาพใช้งานได้
- ฟันฆ่าเชื้อด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อออกฤทธิ์กว้างทำลายเชื้อไวรัส แบคทีเรีย และเชื้อราได้ดี และมีคุณสมบัติจับเกาะบนพื้นผิวได้นาน
- พักคอกทิ้งไว้ 3-5 วัน เตรียมรับสุกรเข้าเลี้ยง

1.2 พื้นที่ต่อตัวที่ใช้เลี้ยง

การรับสุกรหย่านมเข้าเลี้ยงในเล้าอนุบาลควรคำนึงถึงพื้นที่ต่อตัวอย่างน้อยควรให้ได้อยู่ที่ 0.4 ตารางเมตรต่อตัว จำนวนตัวที่ใส่คอกแนะนำอยู่ที่ไม่เกิน 10-15 ตัวต่อคอก

1.3 ช่วงอายุของสุกรที่อยู่ในโรงเรือน

หากดูตามความเหมาะสมในแง่ความพร้อมในการจัดการเลี้ยงดู และความพร้อมของตัวสุกรจะเลี้ยงสุกรอยู่ที่โรงเรือนอนุบาลในช่วงอายุ 4-9 สัปดาห์ ควรจัดการเลี้ยงโดยแยกโรงเรือนเป็นหลังๆใช้ ระบบการเลี้ยงแบบเข้า - ออกหมด (ALL IN / ALL OUT) หรือไม่ควรปะปนลูกสุกรที่มีอายุมากกว่ากันเกิน 2 สัปดาห์ อยู่ในโรงเรือนเดียวกัน และโรงเรือนอนุบาลแต่ละหลังไม่ควรจุลูกสุกรเกิน 500 ตัว

2. น้ำ

การที่สุกรหย่านมมาใหม่ ๆ แล้วต้องเปลี่ยนสถานที่เลี้ยงและมีความเครียดเกิดขึ้นจากการรวมกัน นอกจากนั้นยังต้องถูกเปลี่ยนรูปแบบของอาหารที่กิน จากที่เคยกินน้ำนมและอาหารเสริมเลี้ยงรางมาเป็นอาหารผสมโดยตรง เหตุการณ์ดังกล่าวส่งผลกระทบต่อลูกสุกรและยังมีผลทำให้เสี่ยงต่อภาวะขาดน้ำได้จึงกำหนดเป็นหัวข้อการจัดการที่สำคัญอย่างหนึ่งสำหรับการจัดการสุกรอนุบาลการจัดการเรื่องน้ำมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

- 2.1 ตรวจสอบอุปกรณ์ให้น้ำให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานและลูกสุกรสามารถกินได้อย่างสะดวก
- 2.2 ตรวจสอบเช็คความสะอาดและคุณภาพน้ำที่จะให้แก่สุกร ควรอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานดีพอ
- 2.3 หากใช้จ๊อบน้ำแนะนำให้ตรวจเช็คอัตราไหลของน้ำควรอยู่ที่ 1 ลิตรต่อนาที
- 2.4 หากใช้จ๊อบน้ำในช่วง 1-2 วันแรก ของการเข้าเลี้ยงแนะนำให้กดน้ำจากจ๊อบน้ำไหลตลอดวันอย่างน้อย 1 จ๊อบต่อคอก หรือถ้าหากไม่กดจ๊อบน้ำก็ควรมีรางสำหรับใส่น้ำสะอาดให้ลูกสุกรกินน้ำได้ง่ายในช่วงดังกล่าว
- 2.5 จัดระดับของจ๊อบน้ำให้เหมาะสมกับอายุลูกสุกร ควรมีอย่างน้อย 2 ระดับ ระดับแรกสำหรับลูกสุกรอายุ 5-6 สัปดาห์ ระดับสองสำหรับลูกสุกรอายุ 6-9 สัปดาห์

3. อาหาร

การจัดการมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- 3.1 คุณค่าอาหาร ควรเลือกให้อาหารที่มีคุณค่าทางพลังงาน โปรตีน กรดอะมิโน ที่สำคัญรวมถึงวิตามิน แร่ธาตุครบสมบูรณ์
- 3.2 รูปแบบของอาหาร อาหารที่ให้แก่สุกรอนุบาลหากเป็นอาหารอัดเม็ดจะช่วยเพิ่มการกินของลูกสุกรได้ดี
- 3.3 คุณภาพของอาหาร ควรอยู่ในสภาพใหม่สดปราศจากการปนเปื้อนจากเชื้อโรคและเชื้อรา และที่สำคัญต้องเป็นอาหารที่มีความน่ากินสูงสำหรับสุกรอนุบาล
- 3.4 อุปกรณ์การให้อาหาร ต้องตรวจเช็คซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพใช้งานได้และผ่านการทำความสะอาดอย่างดีก่อนการนำสุกรเข้าเลี้ยง
- 3.5 วิธีการให้อาหาร ควรเป็นรางยาวแบบที่เรียกกันว่ารางสาด และให้ทีละน้อยแต่บ่อยครั้งจะช่วยให้อาหารสดน่ากิน

4. อากาศและสภาพแวดล้อม

การจัดการให้ยึดหลักการต่อไปนี้ คือ อุณหภูมิเหมาะสม มีอากาศบริสุทธิ์ถ่ายเทได้สะดวกทำสภาพแวดล้อมไม่ให้อับทึบชื้นขวางทางระบายลม ในสัปดาห์แรกของการหย่านมควรจัดไฟกกเพื่อความอบอุ่น

5. การจัดการรับสุกรเข้าเลี้ยงในโรงเรือนอนุบาล

เพื่อให้การเจริญเติบโตของสุกรหย่านมเป็นไปตามปกติ มีการชะงักงันและการเจ็บป่วยเสียหายน้อยที่สุด การจัดการรับเข้าเลี้ยงจึงยึดหลักว่าต้องจัดการให้ตรงกับความต้องการของสุกรมากที่สุด หลีกเลี่ยงความเครียดที่จะเกิดขึ้นให้น้อยที่สุด ดั้งชั้นตอนรายละเอียด ต่อไปนี้

- 5.1 ช่วงเวลาในการย้ายเข้าเลี้ยง ให้เลือกทำในช่วงอากาศเย็นสบายในช่วงเช้าหรือช่วงเย็น
- 5.2 สถานที่และพื้นที่ต่อตัว ควรจัดขนาดให้ได้มาตรฐานตามที่ได้กล่าวไว้แล้วในหัวข้อการจัดการเรื่องสถานที่
- 5.3 จัดขนาดในช่วงรับเข้าใหม่ ต้องจัดขนาดให้มีความใกล้เคียงกันมากที่สุดในช่วงการรับเข้าเลี้ยงใหม่
- 5.4 น้ำ ต้องมีกินอย่างพอเพียงและกินได้สะดวกในช่วง 1-2 วันแรก
- 5.5 อาหาร ในช่วง 3 วันแรกหลังรับเข้า ให้อาหารประมาณ 300 กรัมต่อตัวต่อวันวันละ 3 เวลาเพื่อสังเกตดูการกินอาหารของลูกสุกรได้สะดวก ถัดจากช่วงนี้ไปจึงให้กินแบบเต็มที่
- 5.6 การให้ปฏิชีวนะเสริม เพื่อช่วยลดการเจ็บป่วย ที่จะเกิดขึ้นหลังการย้ายเข้าเลี้ยงของสุกรหย่านม แนะนำให้ใช้ยาปฏิชีวนะหรือยาต้านจุลชีพที่ออกฤทธิ์กว้างในระดับป้องกัน หรือรักษาโรคทางระบบทางเดินหายใจและระบบทางเดินอาหาร ให้ยานี้แก่ลูกสุกรในช่วงการรับเข้าเลี้ยงเป็นเวลา 7-10 วัน รูปแบบของการให้ที่เหมาะสมมี 2 รูปแบบ คือ ละลายน้ำให้กิน กับผสมในอาหาร สำหรับการให้ยาละลายน้ำมีข้อควรระวัง คือ จะเริ่มให้ในวันที่ 2 ของการรับเลี้ยงและการบังคับให้ลูกสุกรกินยาละลายน้ำจะทำเฉพาะช่วงครึ่งเช้าของวันเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อป้องกันภาวะการขาดน้ำของลูกสุกรอันเนื่องจากการกินน้ำน้อยลงนั่นเอง การให้ยาละลายน้ำอาจใช้ร่วมกับผงเกลือแร่ อิเล็กโทรไลต์ก็จะช่วงให้ลูกสุกรมีการฟื้นตัวดีขึ้น
- 5.7 อุณหภูมิที่เหมาะสม ในสัปดาห์แรกของการเลี้ยงควรอยู่ที่ 28 - 30 องศาเซลเซียส สัปดาห์ที่สองควรอยู่ที่ 26-28 องศาเซลเซียส และควรจัดไฟกกให้ในสัปดาห์แรก
- 5.8 อากาศและสภาพแวดล้อม ควรจัดการให้มีอากาศบริสุทธิ์หรือลมพัดถ่ายเทเข้าในโรงเรือนได้สะดวก และต้องป้องกันลมไม่ให้เข้ากระทบโดยตรงที่ตัวสุกรในช่วงการรับเข้าสัปดาห์แรกหากพบว่าสภาพอากาศร้อนขึ้นแนะนำให้ใช้อุปกรณ์พัดลมเป่า ช่วยให้เกิดการเคลื่อนตัวของอากาศ ก็จะช่วยบรรเทาความร้อนขึ้นในโรงเรือนลงไปได้มาก หากพบว่าสภาพอากาศหนาวเย็นควรจัดหาอุปกรณ์ไฟกกหรือกระสอบปูลงบริเวณที่นอนของสุกรอนุบาล

6. การจัดการสุขภาพและภูมิคุ้มกัน

- 6.1 สุขภาพ ในช่วงการเลี้ยงดูในโรงเรือนอนุบาล แนะนำให้ใส่ยาปฏิชีวนะผสมอาหาร ออกฤทธิ์กว้างพอควบคุมโรคระบบทางเดินหายใจและทางเดินอาหาร โดยเลือกใช้ยาตามคำแนะนำในตัวอย่างการใช้ยาหรือโดยการปรึกษากับสัตวแพทย์ในท้องถิ่น
- 6.2 ภูมิคุ้มกัน ในระยะการเป็นสุกรอนุบาลนี้จำเป็นต้องมีการสร้างภูมิคุ้มกันโรคที่สำคัญในท้องถิ่นนั้น เช่น โรคอหิวาต์สุกร โรคปากและเท้าเปื่อย โรคพิษสุนัขบ้าเทียม เป็นต้น โดยช่วงอายุลูกสุกร และชนิดของวัคซีนที่สามารถดูได้จากหัวข้อแนะนำโปรแกรมการทำวัคซีนหรือโดยการปรึกษากับสัตวแพทย์ในท้องถิ่น

7. ระบบการเลี้ยงและเข้า – ออกสุกร

รูปแบบของการจัดการเลี้ยงดูสุกรในระยะอนุบาลนี้ โดยทั่วไปมีอยู่ 2 แบบ คือ

- 7.1 การนำลูกสุกรเข้าเลี้ยง และย้ายออกในช่วงอายุที่เกิด และหย่านมในสัปดาห์เดียวกันเหมาะสมสำหรับฟาร์มที่มีขนาดใหญ่ การจัดการแบบนี้จะช่วยให้สุขภาพ และน้ำหนักดีขึ้นมาก เพราะสุกรในโรงเรือนเป็นชุดสุกรที่มีอายุเดียวกันหมดเลี้ยงในลักษณะเข้าพร้อมกัน และย้ายออกพร้อมกันหมดทั้งโรงเรือนปัญหาสุขภาพที่เกิดขึ้นจะน้อยมาก
- 7.2 การนำลูกสุกรเข้าเลี้ยง และย้ายสุกรออกในช่วงอายุที่เกิด และหย่านมในเดือนเดียวกันเหมาะสมสำหรับฟาร์มขนาดเล็กหรือขนาดกลางที่มีเวลาและความละเอียดพอในการจัดการขั้นพื้นฐาน รวมทั้งมีการจัดการด้านสุขภาพ และลักษณะการเลี้ยง สุกรจะเข้าเลี้ยง และย้ายออกอย่างต่อเนื่องกันทุกสัปดาห์ อย่างไรก็ตามระบบการเลี้ยง และเข้าออกสุกรทั้ง 2 แบบนี้เมื่อถึงกำหนดที่จะต้องจัดการย้ายออกจะต้องจัดการย้ายออกหรือทำลายสุกรที่ป่วย โทรม แคระแกรนตัก้างในรุ่นนั้นให้หมดไปเพื่อไม่ให้กระทบต่อสุขภาพของสุกรเลี้ยงใหม่รุ่นถัดไป สุกรอนุบาลที่ผ่านการจัดการพื้นฐานดังกล่าวข้างต้น หากการจัดการอยู่ในเกณฑ์ดีพอจะได้สุกรอนุบาลที่มีอัตราการเจริญเติบโตดี น้ำหนักได้ตามมาตรฐาน คือ ที่อายุ 9 สัปดาห์ น้ำหนักมากกว่า 20 กิโลกรัม สุขภาพทั่วไปสมบูรณ์ คุณภาพสุกรอนุบาลดังกล่าวจะเป็นพื้นฐานสำคัญต่อสุขภาพและการเจริญเติบโตของสุกรรุ่นและสุกรรุ่นต่อไป